VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

VNK
Strategiaosasto

Tulevaisuusvaliokunta

Asia E 41/2023 vp Valtioneuvoston selvitys:
Komission vuoden 2024 työohjelma

Aihe Miten tulevaisuusselonteko sekä ministeriöiden yhteinen ja jatkuva ennakointi kiinnittyvät EU:n strategiseen ennakointiin.

Tulevaisuusselonteon valmistelu eduskunnan ponsien mukaisesti

Valtioneuvosto on aloittanut pääministeri Orpon hallituksen tulevaisuusselonteon valmistelut eduskunnan ponsien mukaisesti. Tulevaisuusselonteon 1. osassa tuotetaan valtioneuvoston yhteinen ennakointi- ja toimintaympäristötieto.

Selonteon ensimmäisessä osassa luodaan yhteinen näkemys ulkoisen toimintaympäristön kokonaiskuvasta, sis. tulevaisuuden kehitykseen liittyvän epävarmuuden käsittely:

- *Suomen tulevaisuuteen vaikuttavien muutostekijöiden sekä epävarmuustekijöiden tunnistaminen sekä niiden analysointi ja kuvaus;*
- *Vaihtoehtoiset kehityskulut eli skenaariot tulevaisuuteen vuoteen 2045 sekä niiden vaikutukset ja niihin varautuminen (sis. viides skenaario).*
- *Arvioi aikaisemman tulevaisuusselonteon muutostekijöiden, epävarmuuksien ja skenaarioiden toteutumista ja mitkä varautumistoimet niiden perusteella näyttäisivät tarpeellisilta.*

Selonteon 1. osan toimintaympäristöanalyysi on tarkoitettu hallituksen ja koko valtioneuvoston strategisen päätöksenteon tueksi, jota voidaan hyödyntää laajasti riskienhallinnan, varautumisen, tilannekuvan ja yleisemmin ministeriöiden ja hallituksen päätöksenteon valmistelussa sekä erilaisten tutkimustarpeiden tunnistamisen välineenä.

Tulevaisuusselonteon 2. osa on hallituksen valitsema kärkiteema. Tulevaisuusselonteon toisessa osassa hallitus voi tehdä poliittisia linjauksia ja nostaa tärkeimpinä pitämänsä tulevaisuuskysymykset jatkokäsittelyyn.

Tulevaisuusselonteon 1. osa luo pohjan ministeriöiden yhteiselle ja jatkuvalle ennakoinnille

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon 1. osan valmistelu muodostaa pohjan ministeriöiden yhteiselle ja jatkuvalle ennakoinnille sekä toimintaympäristön seurannalle.

Valtioneuvoston kanslian koordinoima ministeriöiden yhteinen ennakointityöryhmä toimii tulevaisuusselonteon ensimmäisen osan valmisteluryhmänä, ja ministeriöiden ennakointityöryhmän edustajat osallistavat hallinnonalojensa ja verkostojensa asiantuntijat.

Selontekotyöllä on luotu perusta valtioneuvoston ennakoinnin toimintatavalle.

Snellmaninkatu 1, Helsinki
Snellmansgatan 1, Helsingfors
PL 23, 00023 Valtioneuvosto
PB 23, 00023 Statsrådet
PUHELIN/TELEFON
0295 16001 (vaihde/växel)
FAKSI/FAX
(09) 1602 2165
kirjaamo@vnk.fi
registratorskontoret@vnk.fi

Ministeriöiden ennakointityöryhmä luo yhteiset näkemykset EU ennakointityöhön

Euroopan komissio osallistaa EU-ennakointiverkoston kautta jäsenmaat strategisen ennakointiraportin valmisteluun. Komissio jakaa verkoston kautta kysymyksiä, joihin jäsenmailta pyydetään vastauksia.

Suomessa vastausten valmistelussa ovat olleet mukana ministeriöiden ennakointityöryhmä, valtioneuvoston kanslian asettama ja pääministerin valtiosihteerin puheenjohtama ennakointiluotsi, VN EUS sekä Eurooppaministerin erityisavustaja.

Tulevaisuusselonteon valmistelun kautta syventynyt poikkihallinnollinen yhteistyö ja ennakointivalmiuksien kehittäminen ministeriöiden ennakointityöryhmässä on luonut valmiutta tuottaa tehokkaasti poikkihallinnollisia näkemyksiä EU ennakointityöhön.

Osallistuminen muuhun valmisteluun, esimerkkejä

Osallistuminen Espanjan strategisen autonomian-raportin RESILIENT EU2030 valmisteluun valtioneuvoston kanslian koordinoiman ministeriöiden ennakointityöryhmän kautta.

”Eurooppa olemme me” –tapahtumasarjan valmisteluissa hyödynnettiin tulevaisuusselonteon kansalaisia osallistavaa tulevaisuusorientoitunutta dialogimenetelmää. Tapahtumasarja oli osa Euroopan tulevaisuuskonferenssia ja tapahtumasarjan puitteissa järjestettiin 19 tapahtumaa Suomessa. Kansalaiskeskustelut ovat osa EU-tason pohdintaa siitä, millaista Eurooppaa haluamme rakentaa.

Suomesta tulevaisuusselonteon pääsihteeri oli vuosina 2020-2022 puhujana eurooppalaisen strategia- ja politiikan analyysijärjestelmän (ESPAS) vuosittaisessa konferenssissa. ESPAS on EU:n toimielinten välinen prosessi, joka edistää ennakointia ja ennakoivaa hallintoa. Se kokoaa yhteen yhdeksän EU:n toimielintä ja elintä, jotka ovat sitoutuneet pohtimaan pidemmällä aikavälillä Euroopan kohtaamia haasteita ja mahdollisuuksia ja tukemaan ennakoinnin avulla päättäjiä tekemään oikeita poliittisia valintoja.

Jaana Tapanainen-Thiess, johtava asiantuntija, valtioneuvoston kanslia